

POLITIET
KRIPOS

En beskrivelse av fenomenet og omfanget

Barn som selger egenprodusert overgrepsmateriale

Versjon 1.0/2021

Innhold

- 1. Innledning 3**
- 2. Beskrivelse av fenomenet..... 4**
- 3. Digitale plattformer 5**
- 4. Eskalering..... 5**
- 5. Avdekking..... 7**
- 6. Konsekvenser 7**
- 7. Straffbarhet..... 8**

1. Innledning

De siste årene har politiet registrert en økning i antall barn¹ som selger egenprodusert overgrepsmateriale² (seksualiserte bilder og/eller filmer av seg selv) på internett. I tillegg viser Medietilsynets undersøkelse fra 2020 at omlag 1,5 % av ungdom i alderen 13–18 år har fått betalt for å sende nakenbilde-selfier.³ Omsetning av overgrepsmateriale over internett innebærer lav oppdagelsesrisiko for gjerningspersonen og profitt for fornærmede. Samtidig kan fornærmede oppleve store belastninger i ettertid. Kripos vurderer det som sannsynlig at omfanget vil øke, både når det gjelder antall gjerningspersoner og fornærmede.

Denne rapporten gir en kortfattet beskrivelse av ulike aspekter ved dette fenomenet. Rapporten er basert på informasjon fra politiets registre og andre relevante kilder. Formålet med rapporten er å øke kunnskapen om fenomenet, som et grunnlag for å iverksette forebyggende tiltak.

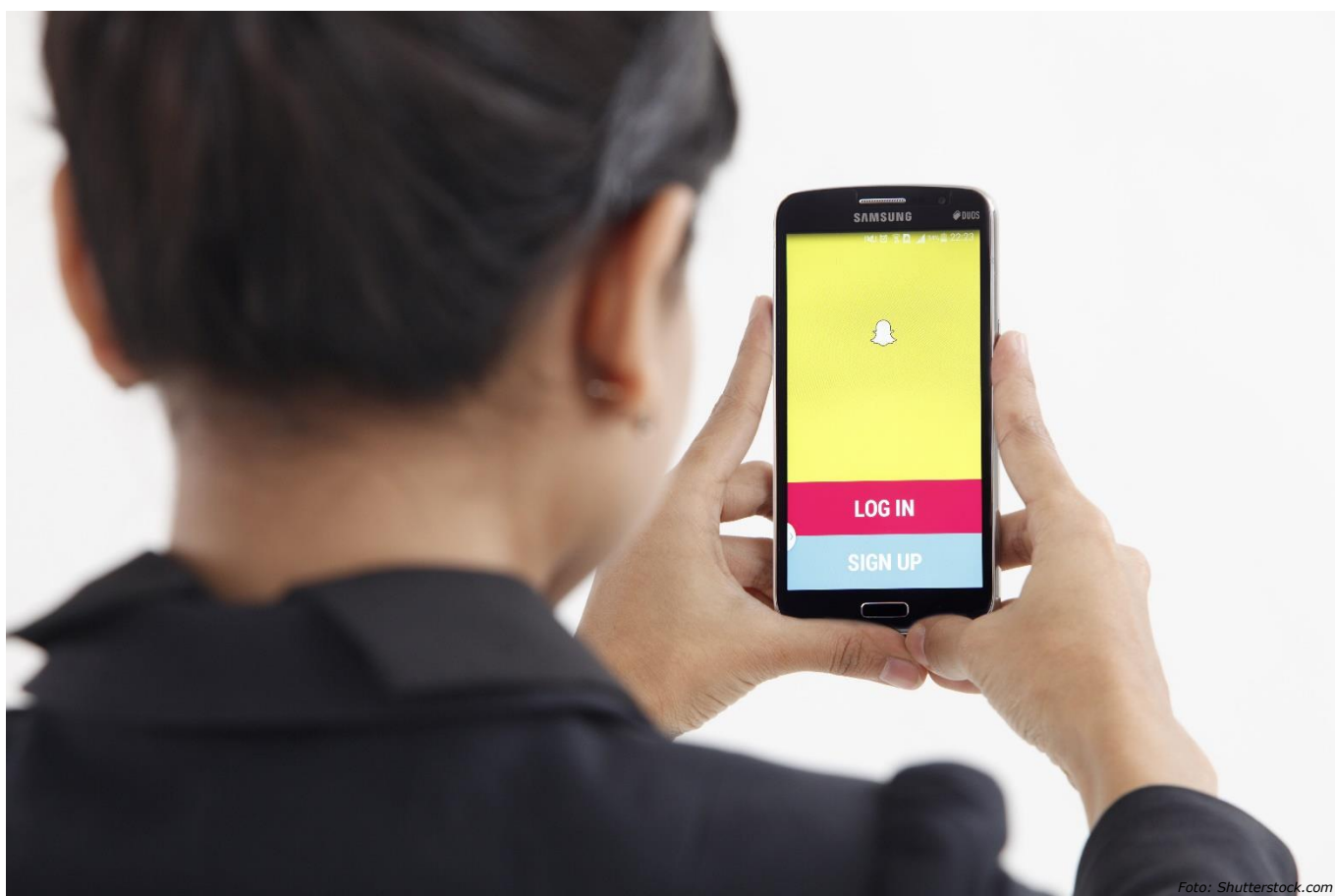

Foto: Shutterstock.com

¹ Med barn menes i denne rapporten personer som er eller fremstår som under 18 år.

² Fremstillinger som seksualiserer barn, er definert som overgrepsmateriale, jf. straffeloven § 311.

³ Medietilsynet. 2020. *Barn og medier 2020. Seksuelle kommentarer og nakenbilder. Delrapport 4. Mai 2020.*

2. Beskrivelse av fenomenet

Kontakten mellom fornærmede og gjerningspersonen etableres på ulike digitale plattformer, som Snapchat, Omegle og Yubo. Det hender også at kontakten etableres på nettsider som markedsfører seg som "online sugar dating networks". Noen gjerningspersoner forklarer at de bruker Instagram for å "finne jenter som ser pene ut", for deretter å legge dem til på Snapchat. Fornærmede kan også være en pådriver og ha et ønske om å selge egenprodusert materiale, og søker aktivt etter en "sugardaddy" på digitale plattformer.

Det seksualiserte materialet deles som oftest på Snapchat. Materialet består hovedsakelig av seksualiserte videoer og bilder som fornærmede tar av seg selv. Noen fornærmede finner videoer eller bilder av andre på internett og sender disse i stedet. Flere fornærmede samarbeider ved å dele egnede bilder med hverandre.

Gjerningspersonene betaler ved bruk av ulike digitale betalingsløsninger, i hovedsak Vipps. I enkelte tilfeller benyttes digitale gavekort. Betalingene ligger ofte i prisklassen 100–500 kroner. Noen ganger mottar fornærmede penger på Vipps-kontoen til en venn eller venninne, gjerne noen som er over 18 år, for å unngå at foreldrene oppdager mistenkelige transaksjoner fra ukjente personer.

Gjerningspersonene er i hovedsak menn og eldre enn de fornærmede. Mange av gjerningspersonene er kjent for politiet fra før, flere av dem for seksuallovbrudd. Gjerningspersonene har ofte flere ofre, fra noen få til over 100.

De fornærmede er som hovedregel jenter, og ofte i alderen 13–16 år. De har forskjellig bakgrunn og tilhører ulike ungdomsmiljøer. Noe som derimot går igjen i mange saker, er at de fornærmede er veldig aktive på digitale plattformer. De har åpne profiler og er generelt ukritiske med tanke på nettvett.⁴ De fleste fornærmede forklarer at motivasjonen for å selge egenprodusert overgrepsmateriale er spenning og lettjente penger. En annen motivasjon er behovet for bekreftelse.⁵ De fornærmede selger ofte materiale til flere personer.

⁴ Samtale med fagperson i Oslo politidistrikt.

⁵ Redd Barna. 2018. *Hvis du liker meg, må du dele et bilde.*

3. Digitale plattformer

Digitale plattformer gjør det enklere for gjerningspersoner å ta kontakt med barn på internett. Bruken av digitale plattformer er i stadig endring – det kommer nye plattformer, og andre blir utdatert. Under er det gjort rede for de digitale plattformene som brukes oftest, med unntak av Snapchat.

Omegle	Omegle er en gratis chattetjeneste hvor det ikke er krav om registrering. Tjenesten velger tilfeldig ut brukere som snakker sammen. Målet med å bruke tjenesten er å chatte med fremmede over hele verden.
Yubo	Yubo, tidligere kjent som Yellow, er en mobilapplikasjon med fokus på å la brukerne finne nye venner på internett. Yubo har 17 års aldersgrense, men godtar at personer ned til 13 år registrerer seg med samtykke fra foresatte. Yubos brukere er fordelt på to grupper, de over 18 år og de under 18 år. På applikasjonens egen nettside reklamerer de med at man kan ha live video-chat, legge til venner fra hele verden, chatte med venner og sveipe for å finne flere venner. Barn og unge beskriver Yubo som "Tinder for ungdom". ⁶
Badoo	Badoo er en applikasjon som ligner på Yubo, men som omtales som et mer datingfokusert sosialt nettverk. Den har i utgangspunktet en aldersgrense på 18 år.
Onlyfans	Nettsiden Onlyfans er en abonnenttjeneste hvor man kan legge ut innhold selv og tjene penger på at andre brukere kjøper det. Internasjonalt er det bekymring knyttet til bruken av Onlyfans til å distribuere egenprodusert overgrepsmateriale, men politiet har ikke informasjon om at mindreårige har brukt Onlyfans til dette i Norge.

4. Eskalering

Mange av de fornærmede opplever at situasjonen eskaleres. I noen tilfeller sender de fornærmede mer og mer materiale, enten fordi gjerningspersonen er pågående, eller fordi fornærmede ønsker å tjene mer penger. I andre tilfeller skjer eskaleringen i form av seksuell utpressing, ved at gjerningspersonen truer fornærmede dersom hun eller han ikke ønsker å sende mer materiale. Truslene går som oftest ut på å distribuere materialet fornærmede allerede har sendt, til vedkommendes familie og venner. Bildene kan også

⁶ Kripes, Seksjon for internettrelaterte overgrep. Etterretningsrapport – Yubo-applikasjon benyttet for å komme i kontakt med barn.

bli brukt til utpressing på et senere tidspunkt, når den mindreårige er i en livssituasjon der hun eller han ikke ønsker at bildene skal bli delt.⁷

En tredje type eskalering er når gjerningspersonen avtaler å møte fornærmede fysisk for å kjøpe seksuelle tjenester. Dette skjer som regel etter initiativ fra gjerningspersonen. I de fleste tilfellene trekker fornærmede seg av ulike grunner og gjennomfører ikke møtet. Ofte snakker fornærmede og gjerningspersonen om å møtes fysisk, enten som seksualisert prat under rollespill eller fordi gjerningspersonen ønsker å betale for fysiske seksuelle tjenester. Noen av de fornærmede gir inntrykk av at de ønsker å møte gjerningspersonen, for å få vedkommende til å sende penger.

⁷ Kripas. 2019. *Seksuell utnyttelse av barn og unge over internett.*

5. Avdekking

De fornærmede tar sjelden kontakt med politiet selv. Politiet får ofte kjennskap til saken ved at foreldrene anmelder forholdet etter å ha oppdaget hyppige transaksjoner fra ukjente personer på barnets bankkonto eller at barnet plutselig har fått nye ting eller mye penger. I andre tilfeller har fornærmede betrodd seg til venner, helsesøster, barnevernsansatte eller andre tiltropersoner utenfor familien. Ved noen få anledninger har fornærmede fortalt det til foreldrene eller andre familiemedlemmer. Det at de fornærmede sjelden betror seg til foreldrene om dette, er i tråd med hva undersøkelsen til Medietilsynet har vist.⁸

Mange av de fornærmede anser seg ikke som ofre, men mener snarere at de lurer voksne til å betale dem penger. Det er ofte derfor de fornærmede ikke anmelder forholdet og heller ikke ønsker å samarbeide med politiet. Dette gjør det krevende å avdekke og etterforske slike forhold.

Betalingsformidlere som plikter å rapportere om mistenkelige transaksjoner til myndighetene, har det siste året i økende grad fokusert på dette fenomenet.

6. Konsekvenser

Barn og unge som selger egenprodusert overgrepsmateriale, risikerer å bli utsatt for nye overgrep og/eller oppleve psykiske belastninger i ettertid. Selv om det seksuelle materialet er sendt frivillig, vil noen av ungdommene senere i livet kunne oppleve psykiske belastninger på grunn av usikkerhet knyttet til hva som har skjedd med materialet, eller ved at de blir utsatt for utpressing.

En studie av svenske ungdommer fant at de som utviste ulike former for seksuell atferd på nett, oftere enn andre ungdommer var blitt utsatt for fysisk eller seksuell vold. Gruppen som møtte noen fysisk for å selge sex etter å ha kommet i kontakt med dem på nett, hadde i særlig grad en problematisk bakgrunn. Det å ha blitt utsatt for vold og/eller seksuallovbrudd er en risikofaktor for å bli utsatt for nye overgrep.⁹

Flere studier av ungdommer som selger sex offline, har vist at de oftere er utsatt for vold og overgrep, bruker mer alkohol og rusmidler og har mer selvskadende atferd enn andre ungdommer.¹⁰ Når mindreårige selger sex, kan det i seg selv ses som en måte å skade

⁸ Medietilsynet. 2020. *Barn og medier 2020. Seksuelle kommentarer og nakenbilder. Delrapport 4. Mai 2020.*

⁹ Myhre, Thoresen og Hjemdal. 2015. Vold, overgrep og alkoholbruk – en ond sirkel?

¹⁰ Jonsson, Bladh, Priebe og Svedin. 2015. Online sexual behaviours among Swedish youth: associations to background factors, behaviours and abuse. *European Child & Adolescent Psychiatry*, 24(10), 1245-1260.

seg selv på.¹¹ Forskerne anbefaler alltid å spørre disse ungdommene om de har blitt utsatt for andre typer vold eller overgrep.¹²

I en kanadisk rapport fra 2017 fremkommer det at en stor andel av barn og unge avbildet i overgrepsmateriale i ettertid var konstant bekymret for at noen skulle kjenne dem igjen, og/eller følte skam og skyldfølelse for det de hadde gjort.¹³

7. Straffbarhet

Anskaffelse og besittelse av fremstillinger som seksualiserer barn, er straffbart, jf. straffeloven § 311 c), og straffes med bot eller fengsel på inntil tre år. I tilfeller der voksne betaler barn under 14 år for å utføre handlinger med seg selv som svarer til seksuell omgang, er handlingen å anse som voldtekt, jf. straffeloven § 299 b), og straffes med fengsel på inntil ti år.

¹¹ Barnafriid. 2017. Barn utsatta för sexualla övergrepp på nätet.

¹² Jonsson. 2015. Online sexual behaviours among Swedish youth: Characteristics, associations and consequences (doktorgradsavhandling fra Linköpings universitet).

¹³ Gewirtz-Meydan, Walsh, Wolak og Finkelhor. 2018. The complex experience of child pornography survivors. Child Abuse & Neglect, 80, 238–248.

Barn som selger egenprodusert overgrepsmateriale

Utgitt: Februar 2021

Utgiver: Kripos